

Biznes w czasie pandemii

NOWE PRAWO

Morskie farmy wiatrowe – zielone światło dla inwestorów

18 lutego wejdzie w życie ustawa offshore – o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych. Zbyt późne jej uchwalenie może w praktyce utrudnić lub uniemożliwić zastosowanie nowych rozwiązań.

Dr Aleksandra Błaszczńska-Śmigielka

Radca prawny, Kancelaria Prawna Jacek Kosiński Adwokaci i Radcowie Prawni

W ramach pierwszej fazy wsparcia dla morskich farm wiatrowych (MFW) wnioski do Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki należy złożyć do 31 marca 2021 r., a decyzje w tym zakresie mają być wydane do 31 czerwca 2021 r. Tylko do tej daty możliwe jest bowiem na mocy przepisów unijnych udzielenie wsparcia na zasadach niekonkurencyjnych, w drodze decyzji. W drugiej fazie będzie to już możliwe tylko w drodze konkurencyjnych aukcji ogłaszanych przez Prezesa URE.

WAŻNE!

Unia Europejska musi zatwierdzić mechanizmy przewidziane w ustawie dla pierwszej fazy w zakresie zgodności z zasadami unijnymi dotyczącymi pomocy publicznej. Podnoszą się więc głosy, że realizacja tej fazy nie będzie możliwa i trzeba uchwalić nową ustawę offshore. Ustawa z 17 grudnia 2020 r. wiąże się więc dla inwestorów z dużą niepewnością biznesową.

Pokrycie ujemnego salda

Projekty offshore ze względu na swą specyfikę, w szczególności skomplikowany sposób posadowienia na dnie morskim oraz skalę, należą do najbardziej kosztownych, stąd nie jest możliwa ich realizacja bez dedykowanego systemu wsparcia ze strony państwa. Bez tego wsparcia projekty takie byłyby biznesowo po prostu zbyt ryzykowne i nieopłacalne. Ustawa offshore przewiduje mechanizmy równowagi interesów inwestorów i przyszłych odbiorców energii elektrycznej.

Jak wskazuje się w uzasadnieniu projektu ustawy, system wsparcia został oparty na wypróbowanej w polskich realiach gospodarczych koncepcji dwustronnego kontraktu różnicowego (ang. contract for difference, CfD), która jest już obecnie w powodzeniem stosowana w przypadku funkcjonującego systemu wsparcia dla odnawialnych źródeł energii (OZE). W ramach tego systemu inwestor uzyskuje prawo do pokrycia tzw. ujemnego salda, co oznacza pokrycie różnicy pomiędzy rynkową ceną energii, a ceną umożli-

wiającą wytwórcą pokrycie kosztów wytwarzania energii elektrycznej.

Różnica ta będzie określana na podstawie wskaźników makroekonomicznych, na zasadach określonych w rozporządzeniu wykonawczym, które pojawi się zapewne na początku lutego. Inwestorzy z niecierpliwością oczekują na jego założenia.

Wspólne zasady dla obydwu faz

Projektodawca podkreśla w uzasadnieniu projektu ustawy, że zasadniczo obydwie fazy – niekonkurencyjna i konkurencyjna – zasadniczo opierają się na tych samych regulacjach, poza sposobem przyznania wsparcia.

W przypadku obydwu faz warunkiem koniecznym jest wniesienie przez przyszłego wytwórcę zabezpieczenia wypełnienia zobowiązania do wytworzenia i wprowadzenia do sieci po raz pierwszy energii elektrycznej wytworzonej w morskiej farmie wiatrowej lub jej części po uzyskaniu koncesji, w terminie 7 lat od dnia wydania decyzji lub zamknięcia sesji aukcji. Powyższe ma na celu zapewnienie, że w poszczególnych fazach wezmą udział wytwórcy naprawdę zainteresowani realizacją inwestycji.

Wytwórca musi wykazać, że dochowanie wskazanego wyżej zobowiązania jest rzeczywiście realne, stąd przedkłada harmonogram rzeczowo-finansowy budowy morskiej farmy wiatrowej wraz z zespołem urządzeń służących do wyprowadzenia mocy. Harmonogram ten musi potwierdzać zapewnienie wytworzenia i wprowadzenia do sieci energii elektrycznej z morskiej farmy wiatrowej w terminie. Dodatkowo, należy przedstawić plan łańcucha dostaw materiałów i usług, uwzględniający stan zaawansowania prac przy budowie morskiej farmy wiatrowej wraz z zespołem urządzeń służących do wyprowadzenia mocy na dzień sporządzenia tego planu. Ustawa offshore szczegółowo reguluje, co taki harmonogram powinien zawierać.

WAŻNE!

Prawo do pokrycia ujemnego salda będzie przyznawane wytwórcy co do zasady w okresie 25 lat od pierwszego dnia jej wytworzenia i wprowadzenia do sieci, na podstawie udzielonej koncesji na wytwarzanie energii elektrycznej (nie wcześniej niż od dnia następującego po dniu doręczenia wytwórcy decyzji lub rozstrzygnięcia aukcji). Okres ten ma w założeniu odpowiadać cyklowi życia morskiej farmy wiatrowej.

Ustawa offshore reguluje również szczegółowo kwestie

uzyskania wcześniej przez inwestora pomocy inwestycyjnej. Chodzi o to, aby wsparcie publiczne dla tego typu projektów nie było dublowane. W przypadku uzyskania przez wytwórcę pomocy inwestycyjnej pomniejszeniu ulega cena wskazana w decyzji albo wynikająca z oferty. Ustawa offshore zawiera szczegółowe informacje i wzory w zakresie obliczenia wartości przyznanej pomocy.

Faza I – decyzja administracyjna

W fazie I wsparcie będzie przyznawane w drodze decyzji administracyjnej Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (URE). Jest to więc faza niekonkurencyjna i każdy podmiot, który złoży prawidłowy wniosek, może uzyskać wsparcie, chyba że łączna moc zainstalowana morskich farm wiatrowych biorących udział w tej fazie przekroczy 5,9 GW (decyduje kolejność złożenia kompletnych wniosków). Ta faza dotyczy jednak tylko najbardziej zaawansowanych projektów. Wytwórcy w tej fazie będą mogli składać wnioski o przyznanie prawa do pokrycia ujemnego salda do 31 marca 2021 r. W razie przekroczenia tego terminu obowiązuje surowa sankcja pozostawienia wniosku bez rozpoznania.

WAŻNE!

Prezes URE musi zdążyć z wydaniem decyzji do 30 czerwca 2021 r. Tylko do tego terminu możliwe jest udzielenie wsparcia na zasadach niekonkurencyjnych zgodnie z regulacjami unijnymi.

Faza II – konkurencyjne aukcje

W ocenie ustawodawcy ta faza spełnia już unijne wymogi udzielania wsparcia na zasadach konkurencyjnych, natomiast w dalszym ciągu warunkiem przeprowadzenia aukcji jest potwierdzenie tej zgodności przez organy unijne.

Warunkiem wzięcia udziału w aukcji jest uzyskanie przez wytwórcę zaświadczenia o dopuszczeniu do aukcji oraz fakt, że energia elektryczna zostanie wytworzona po raz pierwszy po dniu zamknięcia sesji aukcji w morskiej farmie wiatrowej zlokalizowanej w granicach obszaru określonego w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy. Do wniosku o wydanie zaświadczenia należy dołączyć m.in. decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla danej morskiej farmy wiatrowej, co zasadniczo odróżnia tę fazę od fazy pierwszej. Termin ważności takiego zaświadczenia wynosi co do zasady 36 miesięcy od dnia jego wydania.

Aukcje są ogłaszane, organizowane i przeprowadzane przez Prezesa URE. Prezes URE nie ma jednak swobody w ustalaniu ich terminów. Ustawa wprost wskazuje, że pierwsze lata przeprowadzenia aukcji to rok 2025 i 2027.

SPECUSTAWA OFFSHORE

Dlaczego potrzebne były zmiany?

Morskie farmy wiatrowe mają odegrać zasadniczą rolę w osiągnięciu przez Polskę neutralności energetycznej do 2050 r., zgodnie z założeniami unijnymi. Uchwalenie szczególnej regulacji, obejmującej wsparcie wyłącznie dla MFW, było konieczne, ponieważ na podstawie dotychczasowych regulacji - ogólnej ustawy z 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, nie można było skutecznie rozstrzygnąć aukcji. Związane to było z tym, że MFW w porównaniu do innych odnawialnych źródeł energii charakteryzują się nieproporcjonalnie większą maksymalną mocą zainstalowaną. Ponadto, podaż tego typu projektów, ze względu na ich wielkość i kosztochłonność, jest niewielka. W ramach aukcji musiały brać udział przynajmniej trzy projekty, a reguła odcinania 20 proc. mocy w koszyku aukcyjnym powodowała wykluczenie projektu o znacznej mocy zainstalowanej, stanowiącej znaczną część mocy przewidzianej dla koszyka aukcyjnego. Stąd powstała konieczność stworzenia specustawy, gdzie w koszyku aukcyjnym konkurowałyby projekty samych farm wiatrowych, które są porównywalne względem siebie co do mocy zainstalowanej.

Ponadto, na podstawie dotychczasowych zasad wsparcia w ramach ustawy o OZE istnieją tylko dwa projekty na takim poziomie zaawansowania, że mogłyby wziąć udział w aukcji (mają wydaną decyzję środowiskową). W przypadku ustawy offshore istotne jest to, że w pierwszej, niekonkurencyjnej fazie inwestorzy nie będą musieli legitymować się decyzją środowiskową. Będzie ona wymagana dopiero w fazie drugiej, w ramach konkurencyjnych aukcji. To daje nieco czasu inwestorom na przygotowanie się do drugiej fazy, jeśli nie planują uzyskać wsparcia na podstawie decyzji.

Natomiast w roku 2028 aukcja zostanie przeprowadzona tylko wtedy, jeśli łączna moc zainstalowana elektryczna morskich farm wiatrowych, wynikająca z ofert, które wygrały aukcję w 2027 r., jest mniejsza od maksymalnej mocy zainstalowanej elektrycznej morskich farm wiatrowych określonej dla tego roku kalendarzowego. Chodzi o to, by nie utracić cennych projektów w wyniku przekroczenia maksymalnej mocy zainstalowanej przypadającej na aukcję (zgodnie z regułą odcięcia). Aukcją objęta zostanie pozostała różnica, gdy wyniesie ona co najmniej 500 MW. W przeciwnym wypadku aukcja w 2028 r. nie odbędzie się, z czym inwestorzy muszą się liczyć.

Kolejne aukcje

Poza powyższymi, konkretnymi regulacjami co do dat aukcji, ustawa zawiera zasady ogólne, na podstawie których mają być wyznaczane kolejne aukcje. Zgodnie z ustawą „w latach innych niż wskazane” (zatem 2026 r. 2029 r. i następane), aukcje mogą być przeprowadzone na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów, wydawanego do 30 kwietnia danego roku, które określi maksymalną łączną moc zainstalowaną elektryczną morskich farm wiatrowych, w odniesieniu do których może zostać przyznane wsparcie w drodze aukcji w następnym roku kalendarzowym.

Oferty wytwórców powinny zawierać przede wszystkim cenę za 1 MWh, będącą podstawą do rozliczenia ujemnego salda oraz wskazanie szacunkowej ilości energii elektrycznej w podziale na kolejne następujące po sobie lata kalen-

darzowe, wyrażonej w MWh, jaką wytwórca planuje wytworzyć w morskiej farmie wiatrowej i wprowadzić do sieci. Oferta musi zostać obowiązkowo odrzucona, jeżeli wskazana w ofercie cena energii elektrycznej przekracza maksymalną cenę określoną w przepisach rozporządzenia.

Aukcję wygrywają ci uczestnicy, którzy zaproponują najniższą cenę energii elektrycznej, a ich oferty nie przekroczą łącznie 100 proc. łącznej maksymalnej mocy zainstalowanej elektrycznej morskich farm wiatrowych określonej w ogłoszeniu o aukcji dla danego miejsca przyłączenia lub grupy miejsc przyłączenia i 90 proc. łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej morskich farm wiatrowych objętej wszystkimi ofertami dla danego miejsca przyłączenia lub grupy miejsc przyłączenia (reguła odcięcia).

Podsumowanie

Uchwalenie ustawy offshore jest wielkim krokiem w zakresie spełnienia unijnych celów wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, jednakże późne jej uchwalenie powoduje, że właśnie rozpoczął się wyścig z czasem. I jest to wyścig nie tylko dla wytwórców chcących wziąć udział w pierwszej, niekonkurencyjnej fazie, ale i dla Rady Ministrów, która będzie musiała uchwalić rozporządzenia wykonawcze, bez których funkcjonowanie tej fazy nie będzie możliwe. /o

Ustawa z 17 grudnia 2020 r. o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych

podstawa
prawna:

(DzU z 2021 r., poz. 234)